

KUNST DIE VERDER GAAT DA

Wie kent niet de betonnen olifanten langs de A6? Deze statige dikhuiden zijn in 2000 in opdracht van Rijkswaterstaat naast de snelweg geplaatst. Het gehele traject werd begeleid door Kunst en Bedrijf, een adviesbureau dat kunstopdrachten mogelijk maakt. Het adviesbureau werd opgericht in 1950. Sinds 1997 staat Gabi Precht aan het roer als directeur/eigenaar. Haar bureau heeft inmiddels een groot aantal succesvolle projecten achter de rug. Ze helpt opdrachtgevers verder te kijken dan het zoveelste beeldje op een plein, zodat uiteindelijk gekozen wordt voor een kunstobject dat niet alleen perfect past in zijn omgeving, maar ook blijvend weet te boeien.

Van alle projecten die Kunst en Bedrijf heeft begeleid, is maar een klein deel uitgevoerd in beton. "Ik ga als adviseur niet over het materiaal. Dat is een keuze voor de kunstenaar. Al jaren zie je dat kunstenaars verschillende materialen gebruiken voor hun kunstopdrachten. Per opdracht of object kijken ze waarin het moet worden uitgevoerd."

De start van elke nieuwe opdracht begint met een grondige analyse van de plek waar een kunstwerk kan komen en van het publiek voor wie het bedoeld is. "Zo helpen we de opdrachtgever om de richting te bepalen voor een kunstopdracht. Pas als dit helder is, kan de zoektocht naar de juiste kunstenaar beginnen. Aan de hand van dit idee zoek ik een aantal kunstenaars, die bij de opdracht passen. Zij bereiden een presentatie voor, waarin ze niet alleen hun werk laten zien, maar ook aangeven waarom de opdracht voor hen interessant is. Ver-

volgens maken we met de opdrachtgever de keuze voor één kunstenaar. Daarna wordt met kunstenaar en opdrachtgever de opdracht gefinetuned. Dankzij deze aanpak krijg je een grote betrokkenheid van opdrachtgever en kunstenaar, beide partijen kiezen bewust voor elkaar."

Iconic Facades

Vaak is het kunstbudget een beperkende factor. "Maar door met de opdrachtgever slim te kijken naar het bestek lukt het soms om combinaties te maken. Zo kunnen potjes bij elkaar worden gevoegd en wordt het beschikbare kunstbudget hoger, zonder dat er feitelijk méér geld komt." Een mooi voorbeeld is het project Iconic Facades, een ontwerp van Studio Job in Amsterdam Nieuw-West. Bij het Jatopacomplex, bestaande uit vijf blokken waarin wonen, werken en voorzieningen zijn

N EEN BEELDJE OP EEN PLEIN

gemengd, is bewust gekozen voor een in de architectuur geïntegreerde kunstopdracht. "Hier hebben we een kunstopdracht gekoppeld aan de betonnen lateien die al in het bouwproject waren voorzien. Het ontwerp bureau Studio Job is gevraagd een ontwerp te maken voor de lateien in de gevels. Zij ontwierpen vijftig verschillende tableaux, die in betonrelief zijn uitgevoerd. Gezien de diversiteit aan culturen in dit stadsdeel heeft Studio Job gezocht naar een universele beeldtaal die alle bewoners kunnen her-

kennen. Per blok werd een thema gekozen: flora en fauna, sport, ambacht, het dagelijks leven en mensen in allerlei activiteiten. Zo zijn verschillende identiteiten ontstaan die samen een geheel vormen. Wanneer je erlangs loopt, zie je een beeldverhaal. Dit project is echt een voorbeeld van hoe je met relatief weinig middelen tot een omvangrijk project kunt komen."

Van bank naar parkinrichting

Hetzelfde geldt voor het Reidingpark in Drachten. "De gemeente benaderde ons met de vraag naar een kunstbank voor het park. Ook hier ben ik eerst met de gemeente om tafel

gegaan om de situatie door te spreken. Als snel bleek dat het hele park gerenoveerd zou worden. Dat bood kansen en maakte de weg vrij om het groter aan te pakken. Daarbij kwam ook de wens van de gemeente naar voren om een plek te creëren van samenzijn, waar voorstellingen gegeven konden worden in de open lucht. Samen met ontwerper Wim Poppinga is een heel nieuw plan ontstaan. Hij kwam met het idee voor een tribune. De al aanwezige berg werd schoongemaakt en gemodelleerd. Van de voet van de heuvel is een wandelpad gecreëerd naar de top. Langs dit pad zijn door hem ontworpen betonnen banken geplaatst, die 's avonds zijn verlicht. Daarmee vormen de banken een theater en een ontmoetingsplek. Aanvullend kreeg de ontwerper de opdracht voor de realisatie van twee bruggen, en mocht hij bijpassende prullenbakken, houten banken en verlichting uitzoeken. In eerste instantie was het budget beperkt, maar door allerlei potjes samen te voegen,

FOTO'S JANNES LINDERS

bleek een groot project mogelijk te worden. Van een bank is het project gegroeid naar een heuse parkinrichting."

van Martijn Sandberg. Hij maakte een geheime boodschap in de hoektrap van woontoren De Zilverling aan de Colijnstraat in Amsterdam. "Deze kenmerkende woontoren staat op een terp. Naast het gebouw is weinig ruimte over op deze verhoging. Zo ontstond het idee om iets te doen met de trap, die al voorzien was." De geheime boodschap ligt verborgen tussen de betonnen traptreden. De uit betonnen pixels opgebouwde tekst 'de sleutel ligt onder de deurmat' is verspreid over beide zijdes van de trap. Tijdens het passeren van het gebouw komt de boodschap op een bepaald moment te

Geheime boodschap

Kunst op een slimme manier invoegen in de openbare ruimte. Dat is perfect gelukt bij het kunstwerk

voorschijn. Het ene moment ziet de passant het kunstwerk wel, het andere moment niet, afhankelijk van zijn gezichtspunt.

PETER COX

Reactie met de omgeving

Beton kan ook worden ingezet om mensen uit te dagen een reactie aan te gaan met de omgeving. Zoals de speelmodules van beton, ontworpen door Anne Marie van Splunter, voor onder meer een schoolplein in Breda. De speelmodules zijn een serie betonnen golvende elementen die aaneen zijn geschoven tot een langgerekt speelgebied. "Met slechts twee typen bochtelementen zijn vele vormen mogelijk. Aan de kinderen wordt niet voorgeschreven hoe te spelen, de modules bieden de mogelijkheid tot zitten of liggen en prikkelen de fantasie tot spel."

Olifanten van Almere

Uitgegroeid tot iconen zijn de betonnen olifanten naast de A6/A27. De Olifanten van Almere, een schepping van kunstenaar Tom Claassen, is vervaardigd in opdracht van Rijkswaterstaat. Het kunstwerk werd op 11 december 1999 door minister Tineke Netelenbos onthuld. Toen stonden er slechts twee olifanten, omdat het project met veel tegenslag te kampen had. Zo waren twee olifanten tijdens de opbouw verbrand en was de werktent door storm vernield. In 2000 is het kunstwerk voltooid. "De olifanten zijn gemaakt van spuitbeton, een destijds vrij nieuwe techniek. En dat in een enorme omvang: de beelden zijn 11 meter lang en bijna 7 meter hoog en breed. De beelden zijn weinig gedetailleerd. Veel voor olifanten kenmerkende details zoals de slurf en slagtanden ontbreken. Alleen de grote flaporen die aan de romp van de olifant kleven zijn te zien. Toch kun je in één oogopslag zien dat het om olifanten gaat. Dat zijn voorwaarden voor een kunstwerk langs de snelweg, het moet snel 'leesbaar' zijn en mag niet te veel afleiden, in verband met de verkeersveiligheid. Bovendien moet de kunst passen in de omgeving, wat vraagt om een zekere omvang," aldus Prechtl. :

JEAN PIERRE JANS